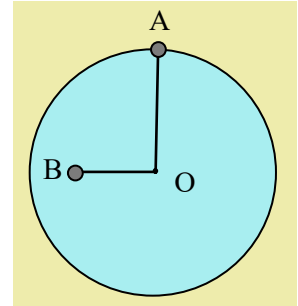

M0098

Δύο υλικά σημεία σε κυκλικές τροχιές

Ένας δίσκος ακτίνας $R=0,6\text{m}$ στρέφεται με το επίπεδό του κατακόρυφο, γύρω από σταθερό οριζόντιο άξονα ο οποίος περνά από το κέντρο του O , με σταθερή γωνιακή ταχύτητα ω , με φορά αντίθετη της φοράς περιστροφής των δεικτών του ρολογιού. Δυο μικρά σημειακά σώματα Σ_1 και Σ_2 , της ίδιας μάζας $m=0,1\text{kg}$, έχουν καρφωθεί στα σημεία A και B , όπου το A βρίσκεται στο άκρο μιας ακτίνας του δίσκου, ενώ το B απέχει από το κέντρο O απόσταση $r=0,4\text{m}$. Σε μια στιγμή τα σώματα βρίσκονται στις θέσεις του σχήματος, όπου η ακτίνα OA είναι κατακόρυφη ενώ η BO οριζόντια. Για τη στιγμή αυτή ζητούνται:

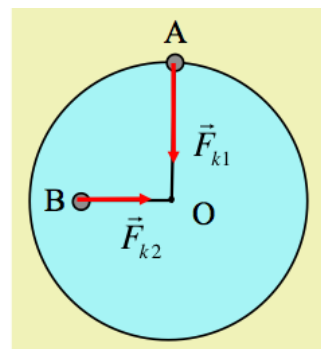
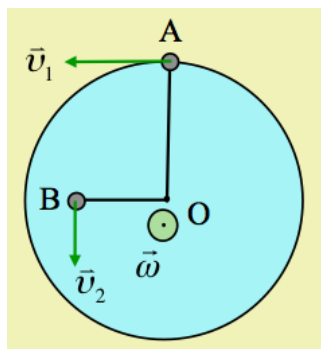

- Να σχεδιάσετε πάνω στο σχήμα τη γωνιακή ταχύτητα, καθώς και τις γραμμικές ταχύτητες των δύο σωμάτων Σ_1 και Σ_2 .
- Να σημειωθούν επίσης στο σχήμα οι συνισταμένες των δυνάμεων που ασκούνται στα δυο σώματα. Ποια συνισταμένη έχει μεγαλύτερο μέτρο και γιατί;
- Αν το σώμα Σ_1 δέχεται από τον δίσκο δύναμη κατακόρυφη με φορά προς το κέντρο, μέτρου $F_1=0,5\text{N}$, να υπολογίσετε την γωνιακή ταχύτητα του δίσκου.
- Να υπολογίσετε την δύναμη (μέτρο και κατεύθυνση) που ασκεί ο δίσκος στο σώμα Σ_2 .

Δίνεται $g=10\text{m/s}^2$.

Απάντηση:

- Με βάση τον κανόνα του δεξιού χεριού, το σώμα Σ_1 , το οποίο εκτελεί κυκλική κίνηση σε κύκλο ακτίνας R , έχει γωνιακή ταχύτητα κάθετη στο επίπεδο του σχήματος, στο κέντρο O του κύκλου, με φορά προς τα έξω, όπως στο σχήμα. Αλλά την ίδια γωνιακή ταχύτητα έχουν και όλα τα σημεία του δίσκου που περιστρέφεται, συνεπώς την ίδια ω θα έχει και το σώμα Σ_2 . Τότε όμως οι γραμμικές ταχύτητες των δύο σωμάτων έχουν τις κατευθύνσεις του σχήματος (κάθετες στις αντίστοιχες ακτίνες) με μεγαλύτερο μέτρο να έχει το σώμα Σ_1 , λόγω μεγαλύτερης ακτίνας.

- Στο δεξιό σχήμα έχουν σχεδιαστεί οι δυο συνισταμένες, όπου $\vec{F}_{k1}$ η κεντρομόλος δύναμη που δέχεται το

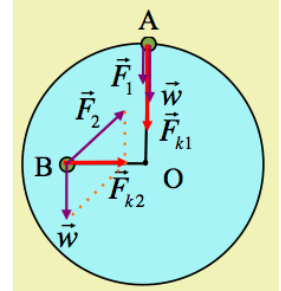
σώμα Σ_1 για να μπορεί να κινείται σε κυκλική τροχιά και $\vec{F}_{k2}$ η αντίστοιχη κεντρομόλος στο σώμα Σ_2 .

Για τα μέτρα των δυνάμεων αυτών έχουμε:

$$F_{k1} = m \frac{U_1^2}{R} = mW^2 R \quad \text{και} \quad F_{k2} = m \frac{U_2^2}{r} = mW^2 r$$

Οπότε αφού $R > r$ θα έχουμε και $F_{k1} > F_{k2}$.

- iii) Στο διπλανό σχήμα έχουν σχεδιαστεί οι δυνάμεις που ασκούνται στο σώμα Σ_1 , το βάρος και η δύναμη $\vec{F}_1$ από το δίσκο. Η συνισταμένη των δύο αυτών, μας δίνει την κεντρομόλο F_{k1} . Αλλά αν το βάρος και η συνισταμένη είναι κατακόρυφες, τότε και η δύναμη από τον δίσκο $\vec{F}_1$ θα είναι επίσης κατακόρυφη. Από την εξίσωση της κεντρομόλου δύναμης παίρνουμε:

$$SF = F_{k1} = mW^2 R \rightarrow F_1 + mg = mW^2 R \rightarrow W = \sqrt{\frac{F_1 + mg}{mR}} \rightarrow$$

$$W = \sqrt{\frac{0,5 + 0,1 \times 10}{0,1 \times 0,6}} \text{rad/s} = \sqrt{25} \text{rad/s} = 5 \text{rad/s}$$

- iv) Στο παραπάνω σχήμα έχουν επίσης σημειωθεί οι δυνάμεις στο σώμα Σ_2 , όπου η συνισταμένη της δύναμης από το δίσκο F_2 και του βάρους, πρέπει να δίνει την οριζόντια δύναμη F_{k2} . Όμως για το μέτρο της κεντρομόλου έχουμε:

$$F_{k2} = mW^2 r = 0,1 \times 5^2 \times 0,4 \text{N} = 1 \text{N}$$

ίσου μέτρου με το βάρος του σώματος Σ_2 . Αλλά τότε από το ορθογώνιο και ισοσκελές τρίγωνο (το μισό παραλληλόγραμμο των δυνάμεων) παίρνουμε:

$$F_2 = \sqrt{W^2 + F_{k2}^2} = \sqrt{1^2 + 1^2} \text{N} = 1\sqrt{2} \text{N}$$

η οποία σχηματίζει (με βάση την γεωμετρία του τριγώνου...) γωνία 45° με την οριζόντια διεύθυνση.

dmargaris@gmail.com